

บทที่ 3

มูลนิธิโครงการหลวง

ความเป็นมาของมูลนิธิโครงการหลวง

นับเนื่องแต่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชดำริ และพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้ดำเนินงาน โครงการหลวงมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2512 เพื่อพัฒนาการเกษตรที่สูง ลดการปลูกพืชเสพติด และการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร โดยมีพระราชประสงค์จะทรงช่วยเหลือราษฎรชาวไทยภูเขาในท้องถิ่นทุรกันดารให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ ดีขึ้นและทรงมีกระแสพระราชดำรัสในครั้งนั้น ให้เน้นสภาวะของการเป็นโครงการส่วนพระองค์ที่ ทรงกำหนดความมุ่งมั่น วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ ตลอดจนผลที่คาดว่าจะได้รับอย่างครบถ้วน ต่อมาในปี พ.ศ.2535 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชดำริในการเปลี่ยนแปลง สถานภาพจากโครงการหลวง เป็นมูลนิธิโครงการหลวง เพื่อเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ถาวร โดยมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเป็นนายกกิตติมศักดิ์ มีหม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี เป็นประธาน และดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นเลขาธิการมูลนิธิฯ

มูลนิธิโครงการหลวงมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและครบวงจร มีคณะกรรมการมูลนิธิ ฯ เป็นผู้ดูแลด้านนโยบายต่างๆ และมีคณะกรรมการฝ่ายปฏิบัติทำหน้าที่บริหารการปฏิบัติงาน โดย แบ่งการดำเนินงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ ประกอบด้วย ฝ่ายวิจัย ฝ่ายพัฒนา ฝ่ายสำนักงาน ฝ่ายบัญชี และการเงิน และฝ่ายตลาด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาที่อยู่ห่างไกล และเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชาวเขา เผ่าต่างๆ ซึ่งการดำเนินงานนั้นยึดหลักการดำรงลักษณะการดำเนินงานในความมุ่งหมายเดิมของ โครงการหลวง คือ เป็นโครงการส่วนพระองค์ในการพัฒนาพื้นที่สูง เพื่อให้ชาวไทยภูเขาเหล่านี้มี ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เลิกการปลูกฝิ่น หันมาปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ภายใต้ระบบการอนุรักษ์ดิน และน้ำ รวมทั้งการปลูกหญ้าแฝกและการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร

ขอบเขตและเป้าหมาย

1. ดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงเทคโนโลยีในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขา เน้นการได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ แล้วถ่ายทอดไปสู่ราชการหรือเกษตรกรอื่น ๆ เพื่อใช้เป็น ประโยชน์ในการแก้ปัญหาความ เป็นอยู่ของชาวเขาต่อไป
2. พัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเขาให้มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคม โดยเน้น การรักษาสภาพแวดล้อม ตลอดจนทำให้ชาวเขาคงมีวิถีชีวิตของเขา

วิสัยทัศน์

มุ่งมั่นและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยภูเขา อนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของโครงการหลวง เพื่อเป็นฐานการเรียนรู้ของการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. ช่วยเหลือชาวเขาให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
2. ช่วยชาวเขาให้ปลูกพืชอื่นที่เป็นประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาขาดเสถียร
3. ให้ชาวเขาอยู่เป็นหลักแหล่งเพื่อลดหรือยุติการตัดไม้ทำลายป่าในเขตลุ่มน้ำลำธาร
4. รักษาป่าไม้ รักษาดิน มีการใช้พื้นที่อย่างถูกต้อง เพื่อประโยชน์อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

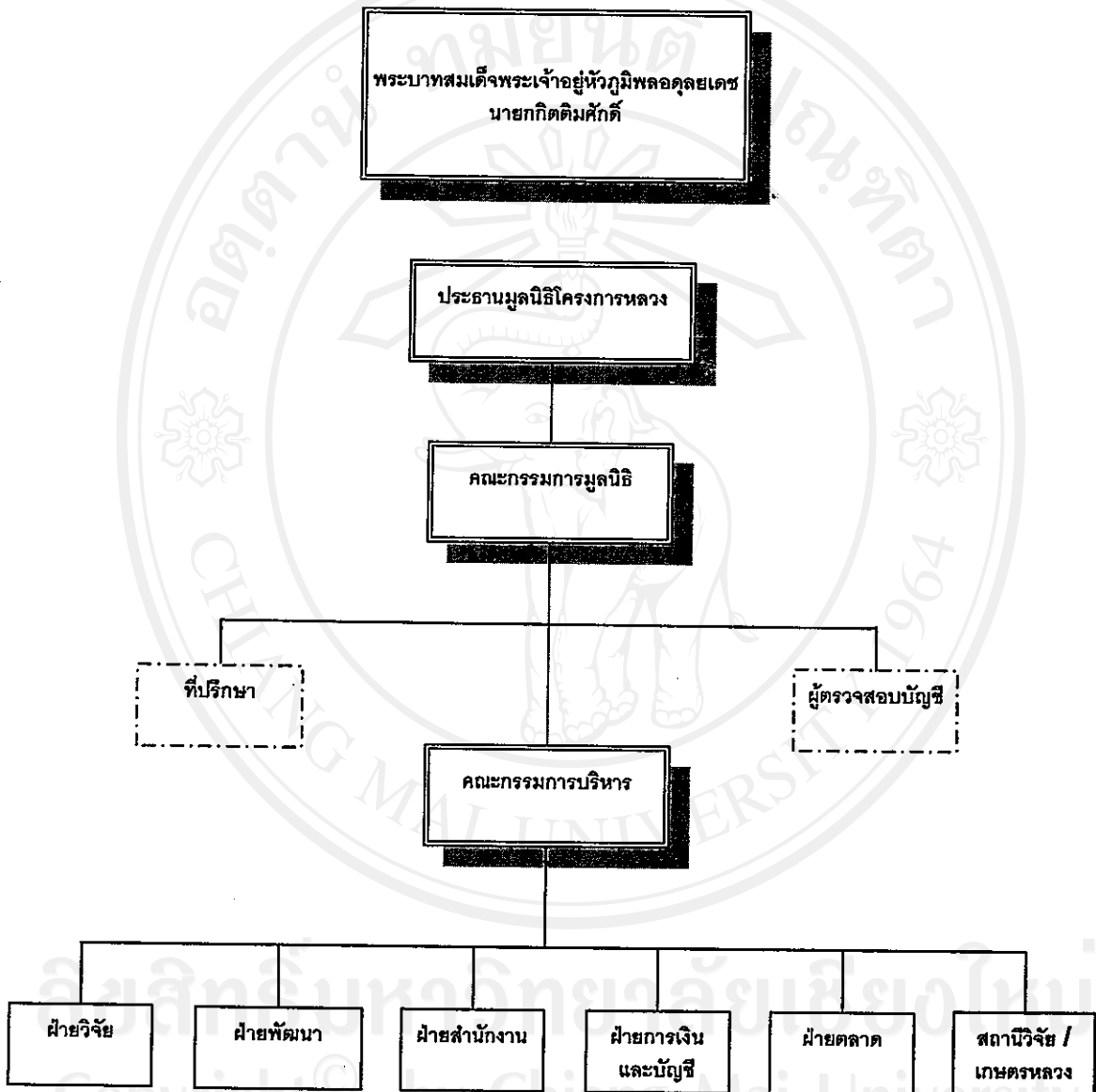
1. ช่วยลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ คือ ป่าไม้และต้นน้ำลำธาร
2. จัดให้ราษฎรชาวเขาเลิกโยกย้ายที่ทำกิน และทำลายป่าเพื่อปลูกฝิ่นการปลูกฝิ่น
3. รักษาดินและใช้พื้นที่ให้ถูกต้อง คือ ให้ป่าอยู่ในส่วนที่เป็นป่า และทำไร่ทำสวนในส่วนที่ควรเพาะปลูก ปล่อยให้พื้นที่ทั้งส่วนนี้รูก้ำซึ่งกันและกัน
4. ฝึกอบรมราษฎรชาวเขาให้เข้าใจหลักวิชาการเกษตรที่สูง รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์
5. ส่งเสริมการศึกษา การอนามัย และการวางแผนครอบครัวแก่ราษฎรชาวเขา
6. ผลิตพืชและเพิ่มประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ประเทศ

แนวทางการดำเนินงาน

- ลดขั้นตอน หมายถึง การจะทำอะไรก็อย่าต้องให้มีการอนุมัติต่อ ๆ กัน ไปหลายชั้น คือ กระจายอำนาจ

- ปิดทองหลังพระ อย่าทำความดีเพื่อเอาไว้อวด
- เร็ว ๆ เข้า
- ช่วยเขาช่วยตัวเอง

ผังองค์กรมูลนิธิโครงการหลวง

ที่มา : รายงานประจำปี มูลนิธิโครงการหลวง: 2548

ภาพที่ 3-1 แสดงผังองค์กรมูลนิธิโครงการหลวง

ลักษณะการดำเนินงาน

มูลนิธิโครงการหลวง แบ่งการดำเนินงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ 6 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายวิจัย ฝ่ายพัฒนา ฝ่ายสำนักงาน ฝ่ายบัญชีและการเงิน ฝ่ายตลาด และสถานีวิจัย/เกษตรหลวง ดังต่อไปนี้

1. ฝ่ายวิจัย

การปฏิบัติงานของฝ่ายวิจัยประกอบด้วย การกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การรับทราบความก้าวหน้า และความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภาคสนาม เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานให้เหมาะสม

นโยบายและแนวทางการวิจัยของมูลนิธิโครงการหลวง จะให้ความสำคัญกับความอยู่ดีกินดีของผู้ที่อยู่บนที่สูง โดยมีให้ตัดไม้ทำลายป่าและปลูกพืชเสพติด แต่ให้มีการปลูกพืชและกิจกรรมอื่นๆ ที่จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ดังนั้นงานวิจัยจึงต้องมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีความปลอดภัยและมีชื่อเสียงเป็นที่ต้องการของตลาด จากนโยบายดังกล่าวจึงเป็นการกำหนดกรอบ และแนวทางการวิจัย ให้เป็นการวิจัยตามความต้องการของตลาด เพื่อแก้ไขปัญหาจากการผลิต การปรับปรุง และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยต่อสภาพแวดล้อม และเป็นงานวิจัยเพื่อพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพความเป็นไปได้ที่จะสามารถปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม และได้ผลอย่างคุ้มค่าให้กับชุมชนบนที่สูง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุด

2. ฝ่ายพัฒนา

งานด้านการพัฒนาในความรับผิดชอบของฝ่ายพัฒนามีกิจกรรมที่สำคัญประกอบด้วย

2.1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง มีจำนวน 37 ศูนย์ฯ กระจายอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคเหนือตอนบน มีบทบาทในการดำเนินงานพัฒนาต่างๆ ภายในศูนย์ มีหน้าที่ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้โดยการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการประมง

2. พัฒนาปัจจัยพื้นฐานและคุณภาพชีวิตเกษตรกรร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3. สนับสนุนงานทดสอบ สาริต วิจัยและผลิตพันธุ์พืช/สัตว์

4. การอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. ดำเนินการประสานงานด้านการส่งของการผลิต ด้านการตลาด การตรวจสอบคัดบรรจุผลผลิต และรับซื้อผลผลิตเพื่อส่งออกจำหน่าย

2.2. กลุ่มการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ มีบทบาทสำคัญ คือ ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาต่างๆ ประสานงานการวางแผนการผลิต และการตลาดระหว่างศูนย์ฯ และฝ่ายตลาด การติดตามตรวจสอบผลผลิต รวมทั้งการนำปัญหาที่พบไปสู่งานวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2.3. งานพัฒนาการศึกษาสังคมและสาธารณสุข มีบทบาทในการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับ เด็ก แม่บ้าน พ่อบ้าน และชุมชนของชาวเขาด้านต่างๆ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการและภาคเอกชน ตลอดจนตัวชาวเขาเอง หน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการศึกษาและสังคม มีหน้าที่พัฒนาความเป็นอยู่ของประชากรในพื้นที่ให้มี คุณภาพที่ได้มาตรฐานทางด้านการศึกษาและความเป็นอยู่ โดยได้จัดตั้งโรงเรียนศูนย์ฯเด็กเล็ก จัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่จัดตั้งห้องสมุดโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้ เยาวชนรักการอ่านและจัดทำโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนต่างๆ นอกจากนั้นยังจัดฝึกอบรมเยาวชนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ และส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมแก่เยาวชนสตรีและกลุ่มแม่บ้าน โดยการส่งเสริมการทอผ้า ทั้งในรูปแบบดั้งเดิมและผลิตภัณฑ์ใหม่ในการขึ้นไปเยี่ยมเยียน เพื่อให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้น และการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังได้มีการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหา และ อุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยการดำเนินการแก้ไขได้ใช้รูปแบบการบำบัด โดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากที่สุด เป็นการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาชาวบ้านควบคู่กับการดำเนินการขององค์กรของรัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และส่งผลให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายั่งยืน

2.4. งานอารักขาพืช มีบทบาทในการดำเนินงาน เพื่อสนองนโยบายของมูลนิธิโครงการหลวงที่ ไม่ส่งเสริมให้มีการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัด ศัตรูพืช โดยได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ด้านแมลงและโรคพืชไปตรวจเยี่ยมตามศูนย์ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งศูนย์ฯ เหล่านี้จะมีการปลูกผัก ไม้ดอกและไม้ผลต่างๆซึ่งเมื่อทางศูนย์ฯ พบปัญหาด้านศัตรูพืชก็จะส่งตัวอย่างพืชที่มีอาการเหล่านั้นให้กับเจ้าหน้าที่ของงานอารักขาพืชเพื่อให้คำแนะนำวิธีการกำจัด และรักษาที่ถูกต้อง ดังนั้นงานนี้จึงเป็นเสมือนคลินิกรักษาโรค ซึ่งเป็นการควบคุมให้มีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ห้องปฏิบัติการอารักขาพืช ยังได้ตรวจสอบสารพิษตกค้าง ในพืชก่อนที่ผลผลิต จะส่งออกสู่ตลาดเป็นประจำทุกวัน

3. ฝ่ายสำนักงาน

ฝ่ายสำนักงานมูลนิธิโครงการหลวง ประกอบด้วย

3.1 แผนกธุรการ รับผิดชอบงานสารบรรณ รับส่งหนังสือ ร่างโต้ตอบ นำเก็บเอกสาร งานเกี่ยวกับอาคารสถานที่และสาธารณูปโภค การอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ให้แก่อาสาสมัคร ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ นักศึกษาฝึกงาน การเดินเรื่องนำเข้าพันธุ์พืช และการประสานงานเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

3.2 แผนการจัดซื้อและพัสดุ ทำหน้าที่ดำเนินการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ รวมทั้งให้บริการในการตรวจรับ จัดเก็บ และจัดส่งวัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ให้แก่แผนก/งาน/โครงการ/สถานี/ศูนย์พัฒนาต่าง ๆ ของมูลนิธิโครงการหลวง

3.3 แผนกยานพาหนะ ให้บริการยานพาหนะรับส่งคณะที่เดินทางไปปฏิบัติงานและเยี่ยมชมพื้นที่โครงการหลวง บริการรถบรรทุกขนผลผลิตจากสถานี/ศูนย์ฯ ไปยังงานคัดบรรจุเชียงใหม่ ตลาดกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด รวมทั้งการขนส่ง วัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ บริการรถแทรกเตอร์ในการเตรียมพื้นที่การเกษตร การก่อสร้างปรับปรุงถนน บริการซ่อมยานยนต์อื่น ๆ รวมทั้งการบริการเบิกจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่นแก่ยานพาหนะของโครงการ/สถานี/ศูนย์พัฒนาต่างๆ

3.4 แผนกบุคคล ทำหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารบุคลากร การวางแผนอัตรากำลังคน และรวบรวมข้อมูลบุคลากรของมูลนิธิฯ รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเงินเดือน/ ค่าจ้าง/ ผลตอบแทน อีกทั้งมีการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรของมูลนิธิฯ

3.5 แผนกประชาสัมพันธ์ รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล กิจกรรมความก้าวหน้าของงานต่างๆ ของมูลนิธิฯ เพื่อจัดทำเอกสารเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ แผ่นพับ และข่าวสารเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของมูลนิธิฯ ไปสู่ประชาชนทั่วไป ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่คณะที่เข้ามาเยี่ยมชมงานของมูลนิธิฯ รวมทั้งให้บริการด้านโสตทัศนูปกรณ์แก่ฝ่ายต่างๆ

4. ฝ่ายการเงินและบัญชี

ฝ่ายการเงินและบัญชีมูลนิธิโครงการหลวง ประกอบด้วย

งานการเงิน ทำหน้าที่รับเงินและจ่ายเงินเป็นพื้นฐาน โดยแยกการจัดเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของหน่วยงานภายในของมูลนิธิโครงการหลวงและส่วนของกองทุนหมุนเวียนตลาด นอกจากนี้ยังได้จัดทำประมาณการรายการรับ - จ่าย โดยอาศัยงบประมาณเงินสดเข้ามาช่วยในการบริหารงานการเงิน ที่สำคัญคือการบริหารเงินสดในมือให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่ให้มีผลกระทบต่อกองทุนหมุนเวียนของกระแสเงินสด

งานบัญชี ทำหน้าที่บันทึกข้อมูล หรือรายการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของมูลนิธิฯ การแยกประเภทข้อมูลทางการเงินให้เป็นหมวดหมู่ สรุปผลการบันทึกข้อมูลทางการเงิน และมีการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อแสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของมูลนิธิฯ

รวมถึงการควบคุมบัญชีลูกหนี้ต่างๆ บัญชีครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง บัญชีเงินเดือนและค่าแรงรายวัน รวมทั้งรายการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของมูลนิธิฯ และกองทุนหมุนเวียนตลาด

งานงบประมาณ ดำเนินงานจัดการบริหารงานด้านงบประมาณของปีปัจจุบันและปีถัดไป เพื่อเตรียมความพร้อมในการบริหารงานทางการเงิน ซึ่งงานงบประมาณจะรับผิดชอบดูแลทั้งใน ส่วนของงบประมาณของมูลนิธิฯ และงบประมาณของกองทุนหมุนเวียนตลาด กล่าวคือ งบการเงินของมูลนิธิฯ มีการแยกการบริหารงบประมาณทางการเงินและบัญชีออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

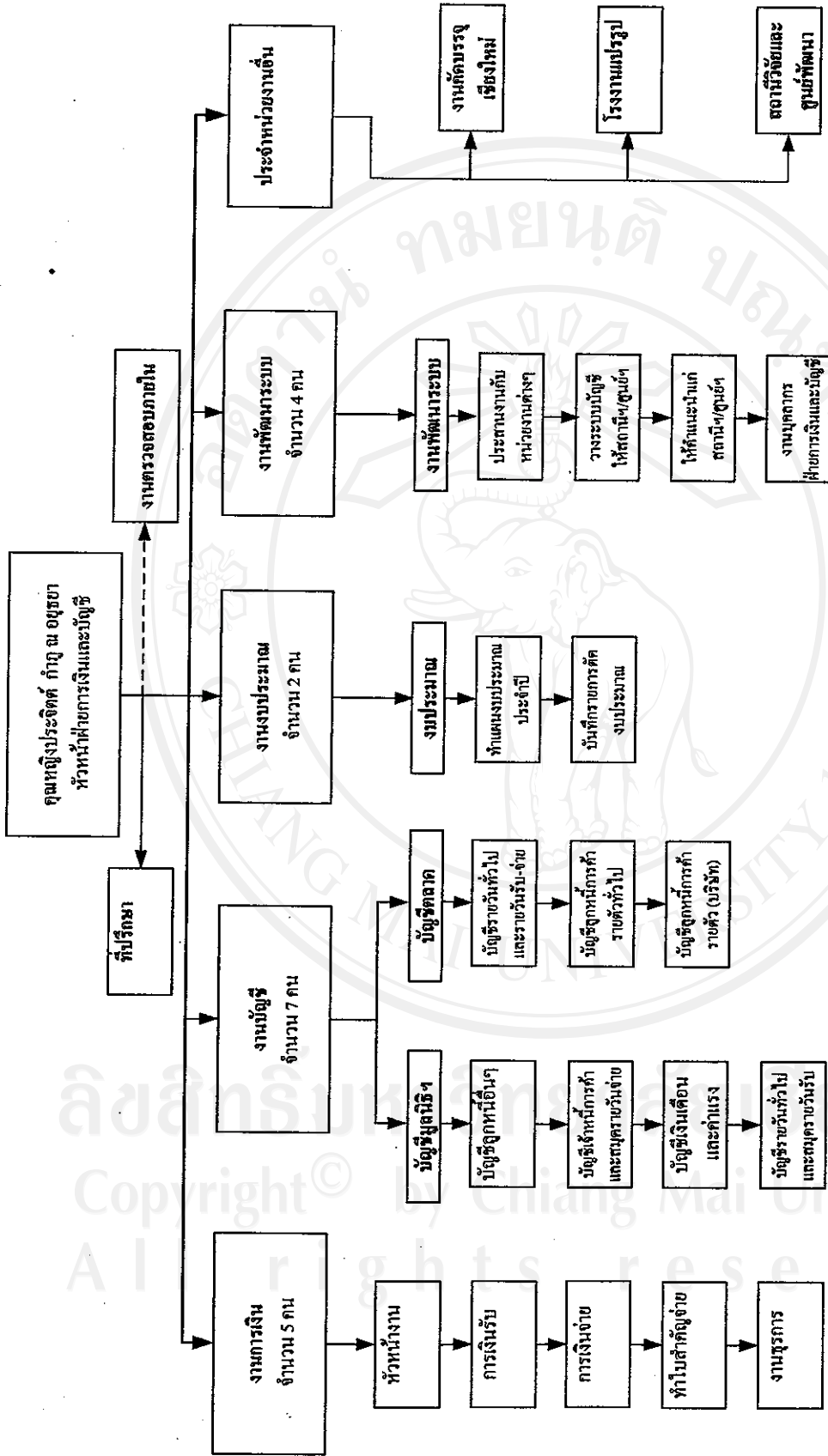
1. หน่วยงานภายในของมูลนิธิฯ ประกอบด้วยฝ่ายสำนักงาน ฝ่ายการเงินและบัญชี ฝ่ายวิจัย ฝ่ายพัฒนา (รวมถึงศูนย์พัฒนาทั้งหมด 37 แห่ง) ฝ่ายตลาด และฝ่ายสถานี นอกจากนี้ยังมี กลุ่มงานแปรรูป กลุ่มงานสนับสนุน งบกลาง และกลุ่มเงินทุน
2. กองทุนหมุนเวียนตลาด เป็นกองทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิฯ โดยกำหนดให้มีการบริหารจัดการรายรับ - รายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการกระจายผลผลิตจากมูลนิธิฯ ไปยัง ผู้บริโภค

งานพัฒนาระบบ ทำงานร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศของมูลนิธิฯ โดยใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ความถูกต้องและการทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการศึกษาและเตรียมข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดรหัสข้อมูลพื้นฐานของแต่ละฝ่ายเข้าสู่ระบบ ตลอดจนศึกษาขั้นตอนการทำงานปัจจุบัน เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงานใหม่ให้เป็นไปตามนโยบายของมูลนิธิฯ และหลักการควบคุมภายในที่เหมาะสม

งานตรวจสอบภายใน ทำงานร่วมกับผู้สอบบัญชีภายนอก เพื่อตรวจสอบระบบการปฏิบัติงาน ระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานต่างๆ ภายในมูลนิธิฯ โครงการหลวง ให้มีการดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้อง โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงาน ระบบบัญชี และการควบคุมภายในตลอดจนการดำเนินงานในหน่วยงานนั้นๆ อีกด้วย

หน่วยงานอื่นๆ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีที่ประจำอยู่ภายในหน่วยงานอื่นๆ เช่น งานจัดบรรจุเชิงใหม่ โรงงานแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสถานีวิจัย/ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จะทำหน้าที่รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับการรับ-จ่ายเงิน การเบิกค่าใช้จ่ายผ่านฝ่ายการเงินฯ และการบริหารจัดการงบประมาณของหน่วยงานนั้น ซึ่งการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินฯ เหล่านี้จะขึ้นตรงกับหัวหน้าของหน่วยงานนั้นๆ

Organization Chart ฝ่ายการเงินและบัญชี

ที่มา : ฝ่ายการเงินและบัญชี มูลนิธิโครงการหลวง 2549

ภาพที่ 3-2 แสดงโครงสร้างการบริหารงานของฝ่ายการเงินและบัญชี

5. ฝ่ายตลาด

มูลนิธิโครงการหลวง ได้จัดตั้งฝ่ายตลาดขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลผลิตของมูลนิธิโครงการหลวงชนิดใหม่ ๆ ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย และเพื่อช่วยจัดจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรชาวเขาในราคาที่เหมาะสม โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่ การจัดเก็บผลผลิตในห้องเย็นบนคอย และขนส่งผลผลิตในห้องเย็นให้มีคุณภาพดี และจำหน่ายผลผลิตในราคาที่เหมาะสม โดยมีหน่วยขายที่เชียงใหม่และกรุงเทพฯ ใช้ชื่อจดทะเบียนการค้าว่า “คอยคำ”

นอกจากนั้นยังได้ดำเนินการวิจัย และพัฒนาผลผลิตของเกษตรกร เพื่อเพิ่มคุณค่าผลผลิตให้สูงขึ้น โดยตั้งโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปในคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีผลผลิตใหม่ เช่น ลูกพลับกึ่งแห้ง ข้าวเกรียบฟักทอง ข้าวเกรียบถั่วแดง น้ำพริกเผาหัดหอม ขนมปังโฮลวีท ฯลฯ รวมทั้งการผลิตอาหารสุขภาพชนิดต่าง ๆ นอกจากนี้ผลผลิตบางส่วนยังได้จัดส่งเพื่อทำการแปรรูปที่โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป จำนวน 3 โรงงาน ได้แก่ โรงงานหลวงฯ ที่ 1 อำเภอฝาง (เชียงใหม่), โรงงานหลวงฯ ที่ 2 อำเภอแม่จัน (เชียงราย), โรงงานหลวงฯ ที่ 3 อำเภอเต่างอย (สกลนคร) ซึ่งอยู่ในรูปของบริษัท คอยคำผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด

ปัจจุบันเกษตรกรในพื้นที่มูลนิธิโครงการหลวงแต่ละแห่งสามารถปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนและการส่งออกจำหน่าย โดยมีปริมาณการผลิตและจำหน่ายเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้มูลนิธิฯ ยังเน้นการแนะนำให้เกษตรกรพัฒนาผลผลิตให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น ในปี 2531 สินค้า “คอยคำ” ได้รับรางวัลเกียรติยศมาตรฐาน “สินค้าไทยส่งออก” ในสาขาพืชผัก ผลไม้สด และผลไม้กระป๋องส่งออกดีเด่นจากกรมส่งเสริมการส่งออก THAI AWARD 1988 และในปี พ.ศ. 2533 ได้รับรางวัล Thailand Best Quality Product Award 1990 จากสำนักนายกรัฐมนตรี

ปัจจุบันงานการตลาดของมูลนิธิโครงการหลวง ประกอบด้วย

- 1) แผนกตลาดเชียงใหม่ ณ บริเวณมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีแผนกต่าง ๆ คือ
 - แผนกคัดบรรจุเชียงใหม่
 - แผนกขายเชียงใหม่
 - โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป
- 2) แผนกตลาดกรุงเทพฯ ณ บริเวณมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ มีแผนกต่าง ๆ คือ
 - แผนกคัดบรรจุกรุงเทพฯ
 - แผนกขายกรุงเทพฯ

6. สถานีวิจัยและสถานีเกษตรหลวง

สถานีเกษตรหลวง 2 แห่ง สถานีวิจัยโครงการหลวง 2 แห่ง หน่วยวิจัยสาขา 2 แห่งของมูลนิธิโครงการหลวงมีบทบาทที่สำคัญในการรองรับและสนับสนุนงานโครงการวิจัยต่างๆ ของฝ่ายวิจัย เป็นแหล่งรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองหนาวเพื่อการวิจัย ทดสอบ ทดลอง สาธิต ผลิตและขยายพันธุ์ เป็นศูนย์ข้อมูลและบริการทางวิชาการ ตลอดจนเป็นสถานฝึกอบรมเกษตรกร ฝึกงานนักศึกษา ผลิตผลงานทางวิชาการออกไปสู่งานส่งเสริมอย่างกว้างขวาง การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายและการเจริญเติบโตของมูลนิธิมาตลอดระยะเวลายาวนาน ยังคงความเป็นแหล่งวิชาการและการเป็นผู้นำในงานพัฒนาการเกษตรบนพื้นที่สูง มีการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างการบริหารที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และมีภารกิจเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ บางสถานีฯ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวิชาการและทางธรรมชาติที่สำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและพัฒนาสังคมของชุมชนบนพื้นที่สูง
2. เพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
3. เพื่อเป็นแหล่งความรู้ทางวิชาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

พื้นที่ดำเนินงาน

ปัจจุบันมูลนิธิโครงการหลวงดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน และแม่ฮ่องสอน โดยมีสถานีวิจัยและศูนย์พัฒนาโครงการหลวงจำนวน 37 แห่ง ดังต่อไปนี้

พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง	ตำบลม่อนปิน อำเภอฝาง
2. สถานีวิจัยโครงการหลวงอินทนนท์	ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง
3. สถานีเกษตรหลวงปางดะ	ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง
4. สถานีวิจัยโครงการหลวงแม่หลอด	ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง
5. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแก่งไคร้	ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว
6. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง	ตำบลแม่วีน อำเภอแม่วีน
7. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก	ตำบลปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว
8. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่	ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม
9. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง	ตำบลเทพเสด็จ อำเภอคอกะเจ็ด
10. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ	ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ออน
11. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง	ตำบลแม่วีน อำเภอแม่วีน

12. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แย	ตำบลแม่วิน	อำเภอแม่วาง
13. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก	ตำบลแม่วิน	อำเภอแม่วาง
14. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอู๋	ตำบลแม่ศึก	อำเภอแม่แจ่ม
15. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์	ตำบลวัดจันทร์	อำเภอแม่แจ่ม
16. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม	ตำบลท่าตอน	อำเภอแม่ฮวย
17. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ	ตำบลบ้านแปะ	อำเภอจอมทอง
18. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย	ตำบลแม่สอย	อำเภอจอมทอง
19. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว	ตำบลเมืองนะ	อำเภอเชียงดาว
20. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย	ตำบลแม่แรม	อำเภอแม่ริม
21. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก	ตำบลห้วยแก้ว	อำเภอแม่ฮอน
22. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ	ตำบลเมืองก้าย	อำเภอแม่แตง
23. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง	ตำบลบ้านปาง	อำเภอหางดง
24. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา	ตำบลสะเมิงใต้	อำเภอสะเมิง
25. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว	ตำบลบ้านปาง	อำเภอหางดง
26. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โด	ตำบลบ่อสดี	อำเภอฮอด
27. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แพะ	ตำบลสะเมิงใต้	อำเภอสะเมิง
<u>พื้นที่จังหวัดเชียงราย</u>		
28. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโง๊ะ	ตำบลศรีดอนมูล	อำเภอเชียงแสน
29. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง	ตำบลแม่เจดีย์ใหม่	อำเภอเวียงป่าเป้า
30. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน	ตำบลแม่เจดีย์ใหม่	อำเภอเวียงป่าเป้า
31. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปุ่นหลวง	ตำบลเวียง	อำเภอเวียงป่าเป้า
32. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น	ตำบลท่าก้อ	อำเภอแม่สรวย
33. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง	ตำบลท่าข้าม	อำเภอเวียงแก่น
<u>พื้นที่จังหวัดลำพูน</u>		
34. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม	ตำบลนาทราย	อำเภอถ้ำ
<u>พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน</u>		
35. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย	ตำบลห้วยห้อม	อำเภอแม่ลาน้อย
36. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง	ตำบลป่าแป๋	อำเภอแม่สะเรียง
<u>พื้นที่จังหวัดพะเยา</u>		
37. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงบึงคำ	ตำบลผาซำน้อย	อำเภอปง